

Van waarde in het onderwijs

“Kansen bieden, talent ontwikkelen, het beste uit kinderen halen. De verheffende waarde van onderwijs is vanzelfsprekend.” Schreef Samsom in zijn Essay over de nieuwe school. Toch is het jaren geleden dat de PvdA een heldere visie formuleerde die als kompas dient en richting geeft aan het onderwijs in Nederland, en specifiek voor ons, het onderwijs in Amsterdam. Het Thema team onderwijs (in Amsterdam) heeft gepoogd in verschillende themateam-avonden middels gesprekken, discussies, luisteren, lezen, onenigheden, thee, bier, consensus, meer discussies en meer thee, uitwerken, afschieten en verder werken, een begin te maken van wat wij binnen de Partij van de Arbeid van Waarde vinden voor het onderwijs. Dit stuk vormt een samenvatting van een aantal van die gesprekken. Wij hebben het Van waarde onderzoek en het daaraan ontleende stuk ‘Van waarde: Sociaal-democratie voor de 21ste eeuw’ mede toegelicht door Gritta Nottelman als uitgangspunt genomen. Het team heeft deze gesprekken in wisselende samenstelling gevoerd met: Raja Nbigui, Nathalie Bremer, Angelo Bromet, Anne-Mieke Bulters, Lucie Gooskens, Bas Huijbers, Marian Konijn, Wout Rensink, Iris Smits en ikzelf.

Kernwaarden vanuit onze sociaaldemocratische traditie:

Het themateam heeft uit ‘Van Waarde’ vier basiswaarden kunnen destilleren. Hoewel niet nieuw of vernieuwend sluiten zij perfect aan bij onze visie op het huidige onderwijs en vormen de pijlers van de brug naar het onderwijs van de toekomst. Al wordt in onze, op het individu georiënteerde maatschappij, niet elke waarde even vaak genoemd of geroemd.

1. **Gelijke kansen op ontplooiing:** Het onderwijs als een van de belangrijkste middelen om gelijke kansen op persoonlijke ontplooiing te verwezenlijken.
2. **Gelijke kansen op materiele lotsverbetering:** Het onderwijs als een middel om gelijke kansen te creëren op materiele lotsverbetering. Hierbij zien wij een belangrijke stap in de vertaling van individuele ontwikkeling naar werkgelegenheid en werkbereik. Evenals het te gelden brengen van kennis en kunde met behoud/verbetering van cultuur en natuur
3. **Klaar om te participeren:** Het onderwijs als brug naar deelname aan onze maatschappij in de volle breedte met al haar veelzijdigheid en rijkdom.
4. **Volkverheffing:** De ontwikkeling van kennis, kunde, cultuur en natuur voor en door de mensen in Nederland. Verheffing op een maatschappelijk niveau. Dit impliceert zelfreflectie en een maatschappijkritische blik. Let wel: culturele of volksverheffing is niet hetzelfde als materiele groei en is niet gelijk aan de som van alle individuele ontwikkelingen.

Deze vier basiswaarden kunnen als toetssteen dienen voor elke vernieuwing, verandering of impuls voor het onderwijs. Simpelweg door jezelf de vraag te stellen, in hoeverre draagt het bij aan 1, 2, 3 of 4 van deze waarden?

Problemen:

Helaas hebben wij moeten constateren dat de verwezenlijking van deze waarden door onder andere de volgende problemen wordt tegengewerkt.

1. De dominantie van het Angelsaksische bedrijfsmodel dat gericht is op kortetermijnwinsten en opbrengstgericht werken. Waarbij opbrengst vaak is uitgedrukt als (financieel) cijfer.

2. Er zit een gat tussen de vakinhoudelijke prestatiebeoordeling van docenten, en financiële prestatiebeoordeling van de onderwijs bestuurders. De vertaling wordt slecht gemaakt waardoor tastbare thema's (bakstenen) belangrijker worden dan immateriële thema's (onderwijskwaliteit gericht op onze vier waarden)
3. De financiële prestatiebeoordeling van de top leidt ertoe dat efficiencyoverwegingen, prestigeprojecten en verkeerde managementmethoden domineren boven de kerntaken 'lesgeven of onderwijs verzorgen' van de instelling.
4. Bij de beoordeling van het potentieel van leerlingen speelt hun sociaaleconomische en culturele achtergrond nog steeds een veel te grote rol. Het ondermijnt de ontplooiingsmogelijkheden van de leerling en vergroot maatschappelijke ongelijkheid door dat het gat tussen kans armen en kans rijken in stand blijft.
5. De afstand tussen bevolkingsgroepen met meer en minder onderwijs en 'cultureel kapitaal' wordt groter. Het onderwijs verwordt steeds meer tot voorsorteeremachine voor maatschappelijke loopbanen. Vmbo- en vwo-leerlingen ontmoeten elkaar steeds minder gedurende hun schoolloopbaan en kennen elkaars leefwereld niet meer. De opmars van categoriaal onderwijs creëert onderwijsstanden en houdt sociale klassen in stand: niet alleen economisch, maar ook sociaal en cultureel gebied ontstaan gescheiden werelden.
6. Kunst en cultuur spelen in het basisonderwijs slechts een marginale rol; in het voorgezet onderwijs staat het vak onder grote druk. Dus ook de verschillen tussen kunsten en culturen en de waardering voor deze verschillen krijg je als leerling niet meer mee.

Hierboven worden slechts enkele problemen beschreven. Belangrijk is de constatering dat deze problemen deels ook andere oorzaken hebben die niet zomaar met meer geld, meer tijd of een andere leermethodiek zijn opgelost.

De Amsterdamse situatie?

Geldt bovengenoemde beschrijving ook voor de Amsterdamse situatie? Binnen het themateam concludeerden wij dat dit maar gedeeltelijk op gaat en Amsterdam ook een aantal typische eigen karakteristieken kent. Wij ontdekten een aantal (positieve en negatieve) elementen. Hier een greep uit onze lijst.

Voor Amsterdam en haar onderwijs geldt namelijk dat er duidelijker dan elders in Nederland sprake is van:

- + een enorme diversiteit,
- een grote segregatie,
- veel nieuwe onderwijs-initiatieven en -concepten,
- + weinig zwakke scholen,
- +/- een grote nadruk op cognitie en opbrengsten,
- een beperkt basispakket cultuur, met de nadruk op muziek, alleen voor het basisonderwijs,
- een grote behoefte aan integratie van cultuur, in het onderwijs (po en vo),
- net als de landelijke trend er een hoge werkdruk wordt ervaren (grote bureaucrativering),
- +/- een grote groep enthousiaste deelnemers aan de lerarenbeurs is (minder binnen het mbo),
- +/- een groot deel van de basisscholen een voorschool of een variant hierop kent.

De Amsterdamse situatie is niet uniek, maar kent specifieke kansen en bedreigingen in een snel veranderende omgeving. Het is daarom cruciaal om steeds de blik op de toekomst gericht te houden

en niet achter de feiten aan te rennen.

Speerpunten PvdA landelijk

Om het beeld te complementeren bieden we nog een versimpelde weergave van landelijke speerpunten van voor en na 'De Nieuwe School' van onze Partijleider Diederik Samsom.

De afgelopen periode hebben wij ons landelijk hard gemaakt voor:

- Een levenslang leren
- Middenschool of een variant hierop,
- Latere differentiatie
- Leerrecht vanaf 2 jaar

De Nieuwe School van de PvdA, geformuleerd door partijleider Diederik Samsom en schooldirecteur Eric van 't Zelfde loopt langs 4 voorstellen.

1. Meer tijd, opleiding en ruimte voor docenten,
2. Eerder beginnen met spelenderwijs leren,
3. Meer onderwijstijd, meer vaardigheden,
4. Meer diversiteit, geen desastreuze keuzemomenten, echte ambachtsscholen.

Gezien de opgave die voor ons staat, de geconstateerde problemen en de huidige Amsterdamse situatie, is het zeer de vraag of de vier voorstellen van Samsom toereikend zijn.

Het Thema Team en haar ambitie

Het themateam Onderwijs vindt dat de PvdA, ook en met name in Amsterdam, veel vaker en nadrukkelijker naar buiten moet treden in de eerste plaats door het gesprek met het onderwijs aan te gaan.

Om dit te faciliteren organiseren wij een eerste bijeenkomst, uit een reeks 'PvdA onderwijs roadshow Amsterdam', op donderdag 15 september 2016 waar wij aan de hand van zeven thema gesprekken naar verdieping en onderbouwing willen zoeken.

Dank voor de mogelijkheid deze gesprekken met zoveel inspirerende mensen te hebben kunnen voeren. De gesprekken zijn nog niet ten einde!

Namens het Thema Team onderwijs,

Tim Colijn

Bijeenkomst onderwijs PvdA Amsterdam

Donderdag 15 september 2016,

vanaf +/- 19:00

In Amsterdam, de definitieve tijd en locatie volgt.

Voor informatie/ aanmelden kun je een mail sturen naar:

ttonderwijs@gmail.com of bellen naar Tim Colijn; 0642813279